

Uttalelser vedtatt av Rogaland

SVs årsmøte 2024

Innhold

Distriktskommunene må beholde kraftinntektene sine	9
Ja til hurtigbåter i Ryfylke	10
Norge må si nei til EUs nye asylpakt	12
Det er tid for vask: Planvask!.....	14
Rogaland SV vil ha fleire kvalifiserte lærarar i skulen	15
Vi må redde sykehusene	16
Staten må ta en større del av regningen for Ryfast-tunellen	17
Havvind	18
Gratis skolemat i hele Norge	20
Kollektivtransporten må bli gratis!.....	21
Palestinarane sin kamp er også vår	22
Gi fritak fra merverdiavgift på reparasjoner og gjenbruk!	24
Vi trenger en oppdatert politikk på kjernekraft!.....	25
Rogaland SV vil satse på Jærbanen	26
Krafta er vår	27
Stopp nedbyggingen	29
Lidelsene må stoppe nå - Norge må gjøre mer.....	30
Et Rogaland mot atomvåpen	32

Distriktskommunene må beholde kraftinntektene sine

Inntektssystemutvalget, som fikk i oppdrag å foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, la fram sin utredning NOU 2022:10 høsten 2022. Det ventes nå en stortingsproposisjon.

Inntektssystemutvalget slår selv fast at de minste kommunene og kommunene med høyest inntekt i dag kommer negativt ut i forslaget, sammenlignet med mellomstore og større kommuner. Forslaget vil føre til en betydelig omfordeling fra distriktskommuner til de største byene.

Som så mange ganger før blir kraftkommunenes inntektsgrunnlag og rettigheter angrepet, selv om kraft-relaterte inntekter i det store bildet utgjør en liten del av kommunesektorens totale inntekter. Det som nå foreslås, er blant annet at kraftkommunenes inntekter knyttet til bruk av deres naturressurser skal inngå i skatteutjevningen mellom kommunene. Det vil si at eiendomsskatt på kraftanlegg og kraftnett, inntekter knyttet til konsesjonskraften med mer skal utjevnes.

Det er et 100-år gammelt vannkraftregime som nå står under angrep. Det er et brudd på en like lang samfunnskontrakt mellom staten, vannkraftkonsesjonærer og de berørte kommunene. Rogaland er et kraftfylke. Vannkraftkommunene i Rogaland og i Norge ellers stiller sine naturressurser og sin natur til disposisjon for storsamfunnet, og får sin rettmessige andel av verdiskapingen tilbake. Fremsynte politikere på starten av 1900-tallet la grunnlaget for dette gjennom konsesjonslovene. Dette er forankret både i lovverket, politiske vedtak og 100 år med politisk tradisjon og forutsigbarhet.

Mindre kommuner i distriktene kommer dårlig ut av foreslåtte endringer av inntektssystemet. Dette innbefatter kraftkommunene, som ofte sliter med negativ befolkningsutvikling, ugunstig demografi, kommunikasjoner og utfordringer knyttet til næringsutvikling og rekruttering av rett kompetanse.

Rogaland SV går imot foreslåtte endringer i inntektssystemet som flytter verdier fra distriktskommunene. Rogaland SV går også imot at kraftkommunenes historiske og lovfestede rettigheter blir undergravd. En bedre løsning vil være en målrettet politisk styrking av kommunesektorens økonomi.

Ja til hurtigbåter i Ryfylke

Kollektivtrafikken i Rogaland blir drevet av Kolumbus AS, et fylkeskommunalt selskap som kjøper transporttjenester fra uavhengige buss- og båtselskaper. Kolumbus blir finansiert av Rogaland fylkeskommune gjennom de årlige budsjettvedtakene. Konsekvensene av vedtaket i fylkestinget i desember, ble et kutt i hurtigbåtruter på 3,7 millioner kroner og buss på 9,3 millioner. Dette gjøres gjeldende fra 2. april 2024.

Når det gjelder kutt i hurtigbåtruter står i det vedtaket fra fylkestinget punkt 2.1: «Øyer uten fastlandsforbindelse skjermes for hurtigbåtkutt, med unntak av lørdagsruten til Borgøy. Hurtigbåtanløpene i Hjelmeland kuttes som foreslått av Kolumbus, og kollektivtilbudet dekkes med buss».

Saudaruten blir ikke berørt i denne omgang. Imidlertid har flertallet i fylkestinget bestilt en utredning for å få vite konsekvensene av «hurtigbåthub» på Judaberg og Tau kai. I et intervju med NRK viste fylkesordfører Ueland (H) «til at finansieringa av hurtigbåt er under stadig press og at passasjertala ikkje har tatt seg opp etter pandemien. Fylkesordføreren meiner at forslag om endringar i hurtigbåtstrukturen derfor fortsatt vil kunne kome opp i framtida.»

Dette gir grunn til bekymring, og det er skapt usikkerhet. Distriktskommunene i Ryfylke sliter med befolkningsutvikling og demografi. De arbeider for flere arbeidsplasser og har utfordringer knyttet blant annet til rekruttering av rett kompetanse. I tillegg skal de «slåss» mot fylkeskommune og stat for å opprettholde et helt nødvendig kollektivtilbud for at lokalsamfunnene i distriktene skal fungere. Argumentasjonen for viktigheten av gode kommunikasjoner er gjentatt gang på gang. Likevel skapes det stadig usikkerhet – og gang på gang må det mobiliseres for å beholde tilbudet.

Adressaten til denne kritikken er både fylkeskommunen og staten ved regjeringen.

Rogaland fylkeskommune er ansvarlig for kollektivtrafikken i fylket. Rogaland SV mener fylkeskommunen ikke må skape usikkerhet om Saudaruten. Rogaland fylkeskommune tapte 119 millioner ved omlegging av inntektssystemet for fylkeskommuner fra 2024. Båt-fylkene Rogaland og Vestland kom dårligst ut. Dette er en del av problemet.

Samferdselsdepartementet skriver at det i anbudskonkurranser fra 1.1.2025 skal være krav om utslippsfrie båter. Det er nødvendig for det grønne skiftet. Men det er en økonomisk

konsekvens knyttet til dette. Kostnadene vil øke for fylkeskommunene. Staten må derfor gå inn med midler.

Rogaland SV ber om at regjeringen, gjennom inntektssystemet eller andre overføringer, sørger for at fylkeskommunene styrkes økonomisk for å kunne opprettholde kollektivtilbudene inklusive hurtigbåter. Staten må også dekke merutgifter i forbindelse med overgang til utslippsfrie hurtigbåter.

Norge må si nei til EUs nye asylpakt

I desember 2023 annonserte EU at medlemslandene og EU-parlamentet hadde blitt enige om hovedtrekkene i en ny pakt for migrasjon og asyl i Europa. Det forventes at pakten blir vedtatt og trer i kraft i løpet av 2024.

Menneskerettighetsorganisasjoner har advart mot at reformene i den nye pakten utgjør et stort tilbakeskritt for asylretten og menneskerettigheter i Europa. Asylsøkere ved Europas grenser vil møte hurtigprosedyrer som ikke tilstrekkelig ivaretar den enkeltes rettsikkerhet og deres rett til en individuell vurdering av beskyttelsesbehov. Den vil føre til utstrakt bruk av internering av asylsøkere, inkludert av barn, og økt risiko for ulovlig retur i strid med flyktningkonvensjonen. Pakten legger også begrensninger på tilgang for uavhengige observatører ved grensene. Det er et skritt nærmere avvikling av retten til å søke asyl i Europa.

Den foreslåtte solidaritetsmekanismen i den nye pakten vil ikke bidra tilstrekkelig til at asylsøkere og flyktninger i de store mottakerlandene i sør vil få den hjelpen de trenger. Bidrag til relokalisering til andre land i Europa skal være frivillig, der bidrag til grenseovervåkning og til å holde igjen migranter i tredje land også vil bli ansett som et solidarisk bidrag.

Ifølge det europeiske rådet for flyktninger og folk i eksil (ECRE), bygger asylpakten på to grunnleggende feilaktige premisser: at de fleste som søker asyl i Europa ikke har behov for beskyttelse, og at asylsøkere kan skremmes fra å søke asyl hvis forholdene for asylsøkere i Europa blir ille nok. Erfaringene de siste årene viser det motsatte. De fleste som søker asyl i Europa flykter fra krig og forfølgelse, og forholdene de flykter fra er verre enn de livsfarlige fluktrutene de blir tvunget til å bruke.

Rogaland SV krever at regjeringen:

- Tar klart standpunkt mot, og bruker sin påvirkningsmakt overfor EU til å kjempe mot reformene i asylpakten som utgjør en nedbygging av asylretten i Europa.
- Prioriterer og verner om asylretten i Norge framfor harmonisering med EUs asylregelverk.
- Bidrar til europeisk samarbeid på relokalisering av asylsøkere fra land med høye ankomster.

- Arbeider for en mer human og bærekraftig europeisk flyktning og asylpolitikk som inkluderer økt gjenbosetting gjennom FNs Høykommissær for flyktninger, flere tilgjengelige lovlige kanaler for opphold og innvandring, og økt støtte til land i nærrområder hvor flertallet av verdens flyktninger oppholder seg.

Det er tid for vask: Planvask!

Bit for bit blir natur og matjord bygd ned i Rogaland, og erstatta av asfalt og betong, av bustader og næringsbygg, og av vegar, infrastruktur og vindturbinar. Nedbygginga gjer at viktige leveområde for plantar, dyr og sopp forsvinn. Nasjonalt står 1552 artar i fare for å bli utrydda på grunn av slike arealendringar. Press frå næringsinteresser og eit mål om stadig vekst har alt for lenge fått definera arealforvaltninga i kommunane, noko som har ført til krisa me no står i. Mykje er tapt, men mykje kan framleis reddast.

Kommunane sine arealplanar er fulle av område med viktig natur og matjord som er regulert til nedbygging. Kvar gong dei blir rullert blir nye område tatt inn, utan at noko blir tatt ut. Med dagens kunnskap om naturens og matjordas tilstand, verdi og tåleevne ville ikkje desse områda blitt godkjent.

Viktig natur og matjord kan framleis reddast, men det krev handling, og vask! Me må vaska arealplanane våre reine for natur og matjord! Ved å identifisera områda som inneheld viktig natur og matjord og starta arbeidet med å omregulera dei til landbruks-, natur- og friluftsmål, kan me gjera vårt for å stoppa krisa me no står midt i!

Rogaland SV vil ha fleire kvalifiserte lærarar i skulen

Det er store utfordringar i skulen i dag, i Rogaland som i resten av landet. Skulane har over tid vore underfinansierte. Dette går til sjuande og sist ut over alle elevane våre, spesielt dei mest sårbare. Det viktigaste ein kan gjere er å ta vare på lærarane, gjere jobben deira attraktiv og leggje til rette for at dei kan gjere den viktigaste jobben sin, som er å undervise.

Det er lærarmangel og nedgang i talet på søkjarar til lærarutdanningane. I fleire kommunar aukar delen av ukvalifiserte lærarar som underviser fast. Det manglar spesielt lærarar til dei yngste trinna, 1-4. klasse. Dette kan mellom anna henge saman med endringar i lærarutdanninga, men også at lærarane over tid har fått ein tøffare arbeidskvardag. Lærarane har blitt pålagde fleire og fleire oppgåver. Me kan lese i aviser om lærarar som må tømme søppel og reingjere klasserom. Det er meir kompliserte utfordringar i elevgruppene og fleire møte etter undervisningstid. Totalt sett fører dette til mindre tid til førebuing og undervisning.

For å sikre nok kvalifiserte lærarar i framtida vil Rogaland SV arbeide for betre arbeidsvilkår for lærarane gjennom:

- Å sikre tid til førebuing og etterarbeid av undervisning
- Meir tid til kontaktlærafunksjonen
- Nok ressursar til læringsverktøy både til lærarar og elevar
- Færre oppgåver og klare retningslinjer for kva som er lærarane sine oppgåver
- Færre rapporteringskrav og administrasjonsoppgåver for lærarane
- Å endre lærarnorma slik at det betyr færre elevar i kvar klasse
- Kvalifisert personale i støttefunksjonar, som fagarbeidarar og miljøterapeutar
- Å sikre ei god lønsutvikling

Vi må redde sykehusene

Det offentlige helsevesenet er i en krise. Vi har de siste årene sett en kraftig økning i private helseaktører og helseforsikringer, og ansatte som flykter fra sykehusene og det offentlige helsevesenet. Mediebildet har vært preget av helsearbeidere som har fått nok. De kan ikke lenger jobbe raskere, løpe raskere, gjøre enda mer samtidig. Samtidig varsles det stadig om underskudd i sykehusøkonomien og behov for drastiske kutt.

Da helseforetaksmodellen ble innført i 2001 var det offisielle målet å effektivisere driften, forbedre økonomistyringen og øke kvaliteten på helsetjenestene. Fasiten er en helt annen. Det er fornuftig med god forvaltning av fellesskapets midler, men vi trenger et system hvor det ikke går på bekostning av velferdsstatens verdier som likeverd, solidaritet og rettferdighet. Vi trenger velfungerende offentlige sykehus for alle, hvor ansatte orker å stå i jobben, hvor vi bevarer kompetansen, og hvor pasienter ikke må sendes for tidlig hjem fordi det ikke er plass.

Med helseforetaksmodellen sitter vi igjen med et helsevesen som er drevet som en bedrift, med stor grad av administrativ kontroll og for lite demokratisk og faglig styring. En bedrift med krav om overskudd, og går det mot underskudd pålegges det tiltak som ansettelsesstopp. Når vi skal bygge nye sykehus må sykehusene finansiere dette med å spare og kutte: Spare inn penger med å effektivisere driften og tjene inn mer penger på pasientene – for med innsatsstyrt finansiering er pasientene enten lønnsomme eller ikke. Fødselsomsorg er blant annet de mindre lønnsomme aktivitetene sykehusene driver med.

Rogaland SV mener det er et akutt behov for et alternativ til helseforetaksmodellen og innsatsstyrt finansiering. Det må jobbes med å finne et alternativ som er bærekraftig økonomisk og faglig, og som er demokratisk forankret. Store investeringer må finansieres direkte over statsbudsjettet, og innsatsstyrt finansiering må bort fra sykehusøkonomien. Det trengs handling nå for å sikre et sterkt offentlig helsevesen vi kan være stolte av.

Staten må ta en større del av regningen for Ryfast-tunellen

Strand kommune er en pendlerkommune, og av de ca. 7500 innbyggerne mellom 20 og 64 år, er det rundt 1000 som daglig pendler mellom Strand og arbeidsplassen på Nord-Jæren og Sandnes. Det er arbeidskraft som de omkringliggende kommunene har behov for, samtidig som Strand kommune ikke har nok arbeidsplasser.

I dagens kollektive tilbud mellom Strand og Stavanger møter pendlerne gjerne fulle busser, med bare ståplasser mens bussen kjører gjennom Ryfast i 80 km/t. De møter rutetider som ikke går opp med arbeidstider eller åpningstider i barnehagen; ikke i hverdagen og spesielt ikke i skoleferiene.

Dagens bompengesatser er en høy økonomisk belastning, og vi lever i en dyrtid. Så mange som 12% av barna i Strand kommune lever i lavinntektsfamilier. Fra og med 8. februar 2024 er kostnaden for ansatte som pendler til jobb mellom 4450 og 6375 kroner per måned. Alle har ikke mulighet til å bytte fra fossil bil til elbil, og med drivstoffkostnader kan totalkostnaden fort bli 8-10 000 kr i måneden.

Dersom flere benytter seg av kollektivtilbudet, synker antall passeringer gjennom Ryfast, og satsene stiger. Dersom flere bytter ut fossilbil med elbil, blir det mindre inntekter til bompengeselskapet, og satsene stiger.

Ryfast har blitt en dyr affære for innbyggerne i Strand, og kostnaden er velta over på folket i Strand kommune som står mellom barken og veden og ikke har annet valg enn å bruke bil gjennom tunellen.

Rogaland SV mener at dagens bompengesystem rammer urettferdig, og at staten må ta en større del av regningen for Ryfast.

Havvind

Vindkraft på land ble bygget ut uten at konsekvensene for natur, miljø, forurensing og mennesker var kjent og tatt hensyn til. Nå er det samme i ferd med å skje for havvind.

Den planlagte havvindutbyggingen i Norge vil legge beslag på svært store områder. Havet er en svært viktig ressurs for å gi proteinrik mat til en stadig større verdensbefolkning.

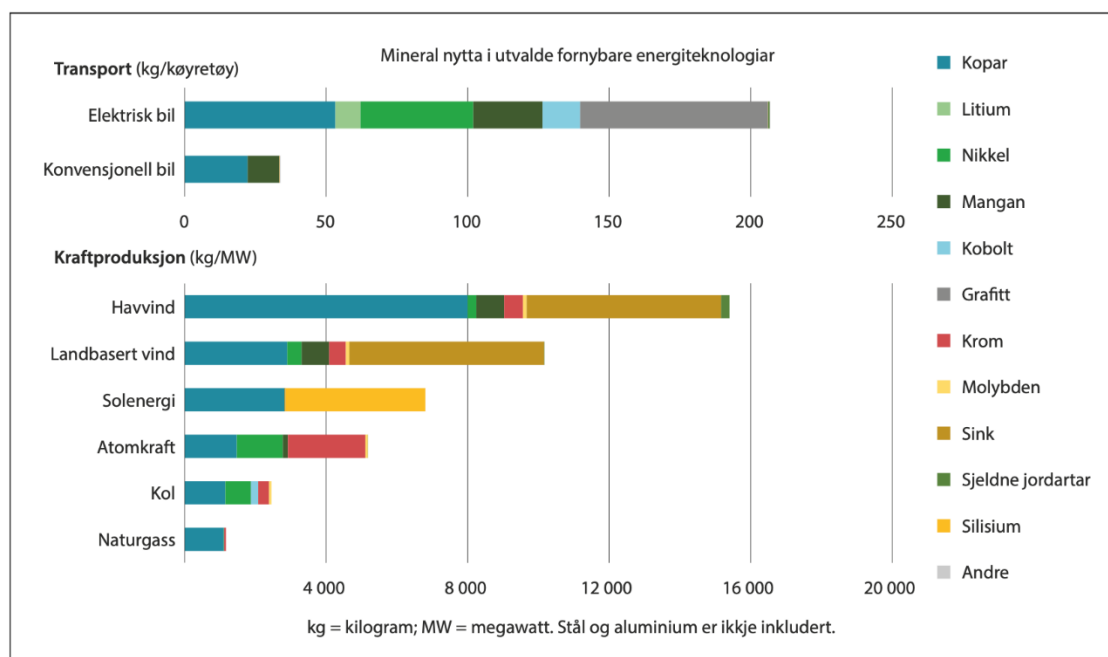
Utbygging av havvind vil også kreve et svært stort forbruk av både vanlige metaller og sjeldne metaller/jordarter (REE). I Stortingsmelding 25 (2022-2023) «Mineralverksemd på norsk kontinentalsokkel», kommer det fram at utbygging av havvind vil kreve et svært stort mineralbehov.

2022–2023

Meld. St. 25

11

Mineralverksemd på norsk kontinentalsokkel – opning av areal og strategi for forvaltning av ressursane

Figur 2.1 Mineral og metall nytta i utvalde fornybare energikjelder

Kjelde: IEA

Rogaland SV vil:

- stoppe havvindutbyggingen inntil en fullstendig og detaljert kartlegging av miljø- og naturkonsekvensene er gjennomført. Dette må gjøres av helt uavhengige selskaper.
- at havvind ikke må bygges ut der det er eller kan komme i konflikt med områder der det fiskes, i vandringsrutene til fisk eller der fisken gyter.

- kartlegge omfanget av behovet for mineralutvinning fra havbunnen og fra land som bryter menneskerettighetene.

Gratis skolemat i hele Norge

SV er reformpartiet i Norge, og gjennom statsbudsjettsforhandlinger med Ap/Sp-regjeringen driver partiet vårt fram viktige reformer som gratis skolefritidsordning og billigere tannhelse. Det er viktige reformer som folk merker i hverdagen sin.

Nå er tiden kommet for at den neste store velferdsreformen SV driver frem er skolemat. Stavanger SV fikk satt i gang utrulling av skolemat, og etter fire år var det over 6000 elever som hver uke fikk gratis skolemat på 23 av skolene i kommunen. Dette har sørget for at unger ikke har måttet sitte sultne på skolen, det har spart foreldre for store summer i en dyrtid og det er veldig populært.

Vi ser at når høyresiden overtar flertallet i mange byer og kommuner, så enten fjerner de den innførte skolemateren eller så innfører de foreldrebetaling på den. SV ønsker universelle velferdsgoder, og vil ikke drive omfordeling gjennom velferd, men gjennom skatt. Skolemat bør være et universelt velferdsgode.

I mange land er skolemat en selvfølgelighet. Det bør det også bli i Norge. Ingen unger skal være sultne på skolen.

Kollektivtransporten må bli gratis!

Klimagassutslippene må ned, og det må skje mye raskere enn i dag. Et viktig bidrag til det vil være å innføre gratis kollektivtransport: buss, tog, båt, bybaner og trikker, i hele landet!

Da Stavanger innførte gratis kollektivtransport i sommer, så vi en vekst i bruken av kollektivtrafikken. Transportøkonomisk Institutt's forskning viser at det ga en vekst på 11% og at det kan ha ført til noe reduksjon i bilkjøringen.

Dersom SV nasjonalt får gjennomslag for gratis kollektivtransport i kombinasjon med bilrestriksjoner (parkering, rushtidsavgift og lignende), kan vi få betydelige kutt i klimagassutslipp. Samtidig er det avgjørende at det sikres et bedre kollektivtilbud i distriktene enn i dag.

Gratis kollektivtransport er et kinderegg av en sak: Det er bra for klima og natur gjennom reduserte utslipp, det er bra for lommeboka og det reduserer vårt framtidige behov for store veiutbygginger. Gjennom et kollektivløft for både bygd og by kan vi redusere utslipp og gjøre det lettere å reise kollektivt.

Palestinarane sin kamp er også vår

Israels krig mot Gaza blir ført med ein brutalitet som overgår det meste verda har sett. Verken sivile liv eller sivil infrastruktur, som bustadblokker, sjukehus og skular, blir spart. Eit lite, tett folkesett område har blitt bomba med det som tilsvarer meir enn to Hiroshima-atombomber. Størstedelen av innbyggjarane har blitt drivne stadig lenger sørover på Gazastripa. Ein forsterka blokade hindrar naudhjelp i å koma inn, og mangelen på mat, vatn og medisinar er akutt.

Krigføringa og tvangsfordringa utgjer klare brot på folkeretten. Israel gjer seg skuldige i krigsbrottsverk og etnisk reinsing, og står no tiltalt for folkemord i FN-domstolen. Domstolen har vurdert at sannsynet for at krigshandlingane og blokaden utgjer folkemord, er såpass sterkt at dei har opna sak.

Trass i dei openberre brota mot internasjonal rett, har reaksjonane frå vestlege land vore svake. Sentrale land som USA, Storbritannia og Tyskland forsvarer tvert imot Israels krigføring. USA er Israels viktigaste støttespelar og leverer stadig nye våpen. Rett etter at FN-domstolen opna sak mot Israel og mellom anna kravde at mykje meir naudhjelp måtte koma inn i Gaza, gjekk 16 vestlege land motsett veg og trekte all støtte til FN-organisasjonen UNRWA, som er den viktigaste humanitære organisasjonen for palestinarane.

Vestlege land likar å sjå på seg sjølv som dei fremste forsvararane av menneskerettane og folkeretten. Ved å direkte og indirekte støtta Israels krig mot Gaza har dei mista det truverdet dei kan ha hatt i så måte. Det har blitt tydeleg for alle som vil sjå, at vestlege lands utanrikspolitikk er styrt av makt og interesser.

Rogaland SV meiner at eit truverdig forsvar av folkeretten og menneskerettane berre er mogleg når ein er konsekvent og ser på dei som universelle rettar – at dei gjeld alle. Det betyr også at grove brot på desse reglane må få konsekvensar, uavhengig av kven som står bak. Når dette ikkje skjer, blir terskelen for å bryta internasjonal rett lågare også i andre tilfelle, og andre aktørar vil kunna peika på vestleg dobbeltmoral for å prøva å rettferdiggjera sine egne brotsverk. Dette fører oss inn i ei farlegare verd der den sterkaste sin rett avløyser dei siviliserande reglane som folkeretten og menneskerettane er.

Noreg har vore i fremste rekke blant vestlege land i kritikken av Israel, og den norske regjeringa har sjølv åtvare mot vestleg dobbeltmoral. Likevel er heller ikkje norsk utanrikspolitikk upåverka av denne. Regjeringa avviser alle forslag til sanksjonar mot Israels krigføring, delvis grunngitt i at det ikkje finst internasjonale sanksjonar vedtatt av FNs

tryggingsråd eller EU. Årsaka til at det ikkje blir vedtatt slike internasjonale sanksjonar er openberr: USA vil leggja ned veto i Tryggingsrådet, og leiande EU-land er totalt avvisande til at Israels krigsbrottsverk skal få konsekvensar.

Norsk utanrikspolitikk er i stor grad underordna USA sine haldningar og interesser. Den tette tilknytninga til USA, dels gjennom Nato-medlemskapet, gjer at norske regjeringar ikkje vågar å utfordra USA. Det ser me tydeleg i denne saka. Å gjera Noreg stadig meir avhengig av USA er ikkje berre ein risikabel strategi for norsk sikkerheit. Det gjer også norsk utanrikspolitikk mindre solidarisk og mindre støttande til internasjonal rett – i strid med våre egne interesser som ein liten stat i verda.

Rogaland SVs solidaritet går til alle dei som kjempar mot folkerettsstridig krig og okkupasjon. Me avviser at Noreg skal vera underlagt stormakters jag etter å dominera andre. Det er på tide med ein konsekvent utanrikspolitikk som set alle menneskeliv like høgt, og som forsvarer folkeretten uansett kven som bryt han.

Gi fritak fra merverdiavgift på reparasjoner og gjenbruk!

25% merverdiavgift på reparasjoner og gjenbruk er ikke bærekraftig. I dag er det billigere å kaste enn å reparere og gjenbruke. Kjøp og kast betyr sløsing med ressurser. Det fører til enorme søppelmengder og det hindrer det grønne skiftet. Bærekraft er tredelt og handler om å ta sosialt ansvar, så vel som miljø og samfunnsansvar.

EU-rammedirektivet for avfall inkluderer et krav om separat innsamling av tekstiler i medlemslandene innen 1. januar 2025. Da er det viktig å ha på plass gode løsninger for det store berget av tekstiler som kommer.

Hva skal til for å oppnå økt grad av sirkulærøkonomi og redusert forbruk av nye tekstiler?
Hvor mange ganger skal vi betale merverdiavgift på ett plagg?

Vi må få flere til å velge mer miljøvennlige klær og bruke klærne som vi har lenger. Det mest bærekraftige vi kan gjøre er å bruke det du allerede har litt lenger. Vi må gi eller selge det som vi ikke trenger eller bruker selv lenger. Vi må heie på reparasjon og gjenbruk.

Det må være fritak av merverdiavgift på reparasjoner av tekstiler og husholdningsartikler.

Vi trenger en oppdatert politikk på kjernekraft!

Vår politikk er utilstrekkelig når det gjelder kjernekraft. På side 105 i gjeldende arbeidsprogram kan vi lese at SV skal "jobbe for å stenge eldre atomkraftverk i våre nærområder". I tillegg kommer et par setninger om håndtering av atomavfall. Dette gjenspeiler ikke det som nå skjer i Europa. EU har definert atomkraft som en del av det grønne skiftet. Storbritannia planlegger å firedoble energiproduksjonen fra atomkraftverk innen 2050. Den svenske regjeringen annonserte i fjor en renessanse for kjernekraft. Og vi har egne pressgrupper for etablering av kjernekraft i Norge. Samtidig som kjernekraft er i framgang i mange naboland, bygger vi ned norsk natur for å produsere vindkraft som skal erstatte tysk kjernekraft.

Bildet er sammensatt, og innvendingene mot atomkraft er sterke og viktige: Avfallsproblemet er ikke løst, atomkraft er dyrt, og Norge har lite ikke-kommersiell kunnskap om kjernekraft. Har vi som parti den kunnskapen vi trenger for å debattere kjernekraft? Eller lar vi andre ta styringen og dermed definisjonsmakten? Rogaland SV ber landsstyret om å sette i gang et arbeid med å utvikle en ny realistisk og kunnskapsbasert, og ikke minst ansvarlig politikk for kjernekraft.

Rogaland SV vil satse på Jærbanen

Frå 1992 har Jærbanen vore ei suksesshistorie og banen er kritisk for infrastrukturen mellom Egersund, Sør-Jæren, Sandnes og Stavanger. Men den siste tida har Jærbanen opplevd hyppige forseinkingar, innstilte avgangar og manglande vedlikehald. No står vi med ein utdatert bane, dårleg vedlikehaldne vogner, og ei jernbanemyndigheit som ikkje prioriterer passasjerane.

Investering i dobbeltspor er naudsynt. Vi må legge til rette for ei betre framtid for Jærbanen. Dessverre går dei store vegprosjekta på kostnad av jernbanen. Bygging av vegar og motorvegar tar opp mykje verdifullt areal, inkludert natur og matjord. Manglande satsing på jernbane har alvorlege konsekvensar. Ny E39 har allereie medført dramatiske inngrep i natur og matjord, samtidig som betre vegar aukar biltrafikken og klimautsleppa. Dersom vi ikkje handlar snart, kan det vere byringa på slutten for jernbanen.

Kva er framtidens jernbane for oss på Jæren? Det er ein Jærbane med sidespor til Ålgård. Det er ein Jærbane med dobbeltspor som i stor grad følgjer den eksisterande traseen og minimerer inngrep i natur og matjord. Framtidens Jærbane skal oppmuntre fleire til å velje tog framfor bil, med hyppige avgangar og pålitelegheit.

Krafta er vår

Dagens energipolitikk er ein fiasko. For det første har me fått høge og ustabile straumprisar som kan føra til industridød. For det andre vil me få uhemma nedbygging av norsk natur i åra som kjem. Det er på tide å endra kurs, for å redde både industrien og naturen.

Norsk industri er bygd på tilgangen til rimeleg og rein kraft. Dette er vårt viktigaste prismessige fortrinn samanlikna med andre land, då lønskostnadene våre er høgare. Skal Noreg framleis vera ein industrinasjon, må dette fortrinnet oppretthaldast. Alternativa er utflytting av industrien eller eit sterkt press for lågare løner.

Utbygging av vasskraft frå tidleg på 1900-talet og framover var basert på ein samfunnskontrakt: Store naturinngrep var prisen å betala for å sikra rimeleg og stabil kraft til industrien, og til lys og varme i husa våre. Med dagens energipolitikk er denne kontrakten broten.

I staden for demokratisk, politisk styring har me fått marknadsstyring der både pris og tilgang på kraft er styrt av tilbod og etterspørsel.

Høge og ustabile straumprisar er resultatet av at marknad og børs styrer. Energilova frå 1990 gjorde straum til ei handelsvare i staden for å vera samfunnsmessig infrastruktur. Gradvis har straumen også blitt ei internasjonal handelsvare med europeiske prisar: Både ved fysisk tilkopling til den europeiske marknaden gjennom stadig fleire utanlandskablar, og ved tilknytninga til EUs energiunion med energibyrået ACER. Dette har forsterka problema med marknadsstyringa.

Rogaland SV avviser regjeringa og Høgre si insistering på at «meir kraft og meir nett» er løysinga på straumpriskrisa. Eit slikt forsøk på å dempa prisane vil medføra uakseptable naturøydeleggingar, særleg gjennom storskala vindkraft på land. Utbygginga vil dessutan ikkje skje i tide til å sikra industrien levelege prisar før dei langsiktige kraftkontraktane går ut. For det tredje vil det slett ikkje gi lågare prisar så lenge Noreg er kopla på den europeiske straummarknaden og importerer tyske straumprisar. NVE anslår at Noreg må ha eit kraftoverskot på 40 TWh for å unngå prissmitte. I 2023 vart det produsert 154 TWh.

For å spara natur og for å unngå endå høgare kraftprisar i framtida, må me prioritera bruken av kraft. Førstemann til mølla-prinsippet må erstattast med politisk, demokratisk styring der tildeling av kraft følgjer prioriteringar etter samfunnsnytte og miljøomsyn. Datasenter som i hovudsak lagrar data for kommersielle selskap, og elektrifisering av sokkelen med kraft frå

land, må avvisast. Tiltak som kuttar klimautslepp, sparer natur og gir varige, lokale arbeidsplassar må prioriterast.

Rogaland SV meiner at straum ikkje skal vera ei handelsvare, og at prisen ikkje skal settast på børsen. Energilova må endrast og Noreg må ut av EUs energiunion.

Viktige steg på vegen vil vera å reforhandla avtalane om dei to siste utanlandskablane for å redusera prissmitten, og ikkje fornya dei to eldste kablane til Danmark. Me vil også erstatta straumselskapa med direktesal av straum utanom børs. Rogaland SV vil ha eit topprissystem for straum med låg pris for eit nøkternt forbruk og høgare pris for forbruk over det. For å gjera meir kraft tilgjengeleg til prioriterte formål vil me ha ei storstilt satsing på energisparing og -effektivisering, og på småskala, lokal kraftproduksjon på tak og i allereie nedbygde område.

Stopp nedbyggingen

Naturrisikoutvalget la fram rapporten sin 12. februar. Bakgrunnen for rapporten er at tapet av naturmangfold er en stor trussel mot en bærekraftig utvikling. Rapporten beskriver hvordan samfunnet kan bli berørt av tap av natur, og hvordan vi kan analysere og håndtere risiko på best mulig måte.

FNs klimapanelers rapport fra 2023 sier at menneskeskapte klimaendringer er omfattende, raske og de intensiverer seg. Påvirkninger og risiko kommer raskere og blir mer alvorlig enn tidligere. Dagens tiltak fører oss mot 2,2 – 3,5 graders oppvarming, men med hastetiltak er 1,5-gradersmålet innen rekkevidde. Panelet skriver at vi har løsningene vi trenger, men at løsningene må settes ut i livet. Vi trenger gjennomgripende endring i alle sektorer.

I oktober la klimautvalget fram NOU-en «Omstilling til lavutslipp – veivalg for klimapolitikken mot 2050», som beskriver hvilke veivalg Norge står overfor for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Da må norske utslipp kuttes med 90 til 95% innen 2050 fra dagens 50 millioner tonn til 2,5–5 millioner tonn.

Skal vi klare å nå dette målet, noe framtiden er avhengig av at vi gjør, må vi ha 55% utslippskutt innen 2030. Nedbygging av natur og matjord fører til økte klimagassutslipp, og utslippene skjer i kommunene, derfor er det viktig at kommunene får nødvendig informasjon og verktøyet de trenger når de nå skal revidere kommuneplanene. Da kan de ha som mål å nå 55% utslippskutt som mål for revideringen. Dette haster fordi arbeidet med kommuneplaner denne valgperioden vil være avgjørende for at vi når klimamålene i 2050.

I tillegg må staten, fylket og kommunene foreta planvask og klimavask av egne prosjekt. Gamle planer kan ikke gjennomføres, når vi nå har fått kunnskap om konsekvensene om både arealomdisponeringene og klimautslippene. Klimakrisen og naturkrisen henger tett sammen, og må sees på sammen i forbindelse med alt planarbeid i kommuner, fylkeskommuner og stat.

Vi har kunnskapen - nå trengs vilje. Det sier både FNs klimapanel og klimautvalget. Rogaland SV mener regjeringen nå må stille tydelige krav til kommunene i arbeidet med å nå utslippskuttene, og kreve stopp i nedbyggingen av matjord og natur.

Lidelsene må stoppe nå - Norge må gjøre mer

Verdenssamfunnet er vitne til en humanitær katastrofe på Gazastripen og det sørlige Israel. Verdenssamfunnet lar massakren skje og kun verdenssamfunnet kan stoppe den.

Vi har sett en befolkning på 2,3 millioner mennesker som er fanget innenfor et område som er mindre enn Oslo bli teppbombet. Israelske kampfly, droner, artillerikanoner, stridsvogner og pansrede bulldosere har, ifølge FNs nødhjelpskontor (OCHA) og verdens helseorganisasjon (WHO), totalødelagt over 360.000 hjem, 392 skoler, 123 ambulanser og 267 steder for tilbedelse. Samtidig er bare 11 av de 37 sykehusene delvis funksjonelle, og alle de syv universitetene ødelagt.

Mens den internasjonale oppmerksomheten hovedsakelig er rettet mot Gaza økes også konflikten på Vestbredden. Både i Gaza og på Vestbredden har palestinerne blitt utsatt for vold, fordrivelse, fornedrelse og overgrep etter 7.oktober.

Gazas tilgang på livsnødvendige ressurser som vann, drivstoff, mat, strøm og medisiner er blokkert, noe som blant annet fører til at skadde må opereres uten bedøvelse og at nyfødte dør på grunn av manglende strøm til kuvøser. Redd Barna rapporterer at det dør et barn hvert tiende minutt, og blant de overlevende er det ti barn daglig som mister en kroppsdel. Ifølge FN har over 28 000 mennesker mistet livet til nå. På Vestbredden har 390 mennesker blitt drept, hvorav 102 var barn. Lege Mads Gilbert mener tallene kan være mye høyere. Denne kollektive avstraffelsen har ingenting med «selforsvar» å gjøre.

Norge kan og må gjøre mer!

Norge og den norske regjeringen var tidlig ute med å fordømme angrepet på den israelske sivilbefolkningen, noe som også fikk støtte fra SV. Siden da har statsministeren og flere andre politiske ledere også tydelig uttrykt at Israel, gjennom sin brutale behandling av den palestinske sivilbefolkningen, bryter folkeretten.

Dette er ikke en tilstrekkelig strategi mot Israels grove brudd mot internasjonal rett. Det er også verdt å merke seg at Israels statsminister Benjamin Netanyahu virker å være svært lite påvirket av reaksjonene fra våre politikere og verdenssamfunnet ellers, når han er så klar på at han ikke støtter en framtidig selvstendig palestinsk stat. Dette understreker hvor viktig det

er å også jobbe for en anerkjennelse av Palestina og en rettferdig statsløsning for begge parter.

Det er nødvendig og innenfor Norges kapasitet å intensivere innsatsen. Den 6. februar stemte Stortinget over konkrete forslag fra SV og Rødt om ulike typer sanksjoner mot Israels folkerettsstridige krig. Alle disse 30 forslagene ble nedstemt. Blant forslagene var handelsrestriksjoner på varer fra okkuperte områder og støtte til internasjonale rettsprosesser rettet mot Israel.

Rogaland SV mener Norge er nødt til å sette makt bak ordene våre og kravet om våpenhvile, og da er det på sin plass at vi innfører sanksjoner mot Israel og anerkjenner Palestina. Det er helt uholdbart at vi gjemmer oss bak ordene «norsk sanksjonspolitikk er at vi ikke har en sanksjonspolitikk» samtidig som vi fortsetter å sponse Israel økonomisk under et pågående folkemord.

Rogaland SV krever

- stopp i krigen i Gaza nå.
- at Norge stopper handel fra ulovlige bosetninger.
- at Norge slutter å investere i den ulovlige okkupasjonen.
- at Norge hindrer at norske våpen eller våpendeler havner i Israel.
- at Norge anerkjenner Palestina som egen stat nå!

NÅ! AKKURAT NÅ! er tiden for Storting og regjering å vise at Norge skal være en freds- og solidaritetsnasjon.

Et Rogaland mot atomvåpen

Det er med bekymring at Rogaland SV ser på spenningen som er i verden i dag. I følge «The Bulletin of Atomic Scientists» og deres berømte dommedagsklokke har verden aldri før vært nærmere å utslette seg selv. Forskerne er blant annet bekymret over trusselen atomvåpen utgjør. Det er en bekymring Rogaland SV deler.

De siste årene har man sett at stormaktene har begynt å oppgradere og fornye sine atomvåpenarsenaler. Det har også brutt ut krig flere steder i verden, blant annet ved Russlands invasjon av Ukraina og Israels bombing av Gaza. Det har også være truet med bruk av atomvåpen fra flere parter. Blant annet fra en israelsk folkevalgt, som mente atomvåpen var en god og rask løsning på krigen i Gaza.

For 3 år siden, i 2021, trådte FNs atomvåpenforbud i kraft. Forbudet ble vedtatt med støtte fra 122 land i FN. I dag har 93 land signert forbudet, og 70 land har ratifisert. Den norske staten er ikke et av disse landene. Til tross for offentlige uttalelser om at atomvåpenet aldri må brukes og at de humanitære konsekvensene er store, har verken Solberg-regjeringen eller nåværende Støre-regjering ønsket å signere et slikt forbud.

Vi mener at Norge igjen må være i front i arbeidet for en atomvåpenfri verden. Norge må signere FNs atomvåpenforbud.

Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (ICAN) vant fredsprisen i 2017 for arbeidet mot atomvåpenet. Med ICAN Cities Appeal gir de byer og kommuner mulighet til å uttrykke sin støtte til FNs atomvåpenforbud.

Rogaland SV sier nei til atomvåpen og anbefaler alle kommuner i Rogaland og Rogaland fylkeskommune til å tilslutte seg ICANs Cities Appeal for å uttrykke sin støtte til atomvåpenforbudet.